

14. Apr. 1844

FAKTA

Dato:

14. Apr. 1844

Sidetal:

Dagbog B, side 91-95

Dagbogens placering:

Den kgl. Kobberstiksamling, inv.nr.

KKS14024

Trykt udgave:

Jesper Svenningsen (red.): Seks år af

et liv. Johan Thomas Lundbye –

Dagbøger om tro, skæbne, kunst og

kærlighed, København 2018, s. 215-

217

TRANSSKRIFTION

14 Ap.

Ligefra Skovgaard¹s tidligste Arbejder har der været et Alvor og en Dygtighed [overstreget: i hans b] og Spor af hans nøie Kjendskab til Naturen; de vare tit noget barske, men et alvorligt Øie kunde ikke andet end glæde sig ved at see en saadan Skov ved Vintertid f: Ex. hvor Bækken er lagt med lis og Bøgebuskene staae med det røde Løv; hvor nydeligt satte han ikke Bogfinken og andre Smaafulge hen med et Par Strøg. Tidligt havde han sat sig ind i de forskjellige Træers eiendommelige Forgørelse og gjengav [dette] om ikke med Buntzens² Dygtighed, saa dog med langt mindre følelig Anstengelse, saa Beskueren blev ikke nødt til kun at nyde: Egen, Bøgen, Birken o s v, men kunde glæde sig ved den hele Skov. •92• Hans Opdragelse paa Landet i en Landsbyskole har givet ham saa meget, der i Kunsten maa komme ham tilgode, idet han tidligt har modtaget stærke, varige Indtryk af Landlivet, det er ikke for ham noget nyt, han først i en senere Alder saae og glædede sig ved, men hans hele Tankegang er dansk, folkelig-dansk. Derimod gjør det mig ondt at see, at han nu er blevet for gammel til at lære meget, han som dannet Menneske havde godt af at lære. Dog Alt, hvad han kan høre og see opfatter han livligt og glemmer troligt, men læse kan han ikke holde ud, og skriftligt at udtrykke sig er ham meget imod. Det har moret mig at see i de faae Breve, jeg har modtaget fra ham, den stive, jeg kunde næsten sige Cancellistil, hvori de ere affattede, uden paa nogen Maade at være slette. Her maa jeg ogsaa anføre den Sky han har for at tale, hvor flere ere forsamlede; der er han blot modtagende, sidder stille hen, tilsyneladende fordybet i egne Betragtninger, men jeg har dog lagt Mærke til, at ikke meget undgaaer ham. Han kan nok tale, og jeg har hørt de ældre Kunstnere sige, at Skovgaard¹s Ord har altid Vægt, men han gjør det sjældent. – Han er saaledes i mine Øine en af vore dygtigste Kunstnere, med et dybt, ædelt Gemyt og varm Begeistring for alt Fædrelandsk. – Dersom jeg kan føre dette igjennem skal jeg maaskee engang mere udførligt beskrive hans Arbejder og i det Hele ordne Bemærkningerne bedre.

•93•

Dreyer³

har langt fra Skovgaard¹s Alvor og Dygtighed i Gjennemførelsen af de enkelte Ting; men han har en egen Ynde i Valget af sine Landskaber, der gjerne ere mere aabne, med fjerne Udsigter, hvorimod Skovgaard gjerne holder sig til Skovdybdernes Eensomhed. Dreiers Pensel er ikke smuk, tit ubehagelig bred og ulden, men paa den anden Side let, og i hans Farver er der tit en overordentlig Zarthed. Dreyer har meest malet Fyen og Jylland og hans Stykker ere altid fulde af Poesie; det er som hørte man Kæmpeisetonen klinge igjennem, saa yndigt har han fremstillet Bakker og, Søer og Skove. Kæmpevisen har altid tonet deiligt i mit umusikalske Øre, og jeg har troet at bemærke en fuldkommen Harmoni mellem dem og

Landet, hvor de fødtes, ligesaa klart som jeg har følt Folkekarakteren speile sig i vor Natur. Noget lignende har jeg følt ved Dreyers Arbejder. Men han er svag, har ikke Kræfter til at udtømme sit Stof, eller, om dette maaskee er umuligt, saa dog ikke bringe ud af det, hvad der kan. Saaledes har han iaar et Parti af Jyllands Vestkyst paa Udst: Det er fiint i Farven, net valgt, og en egen Sølvtone gaaer derigjennem; men det har ikke det Imposante som den Natur efter Alles Beskrivelser har, og som man selv af dette Billed kan see den maa have. Det er ikke den Kyst, der har kostet Hundreder af kjække Sømænd Livet, ikke det Hav, der kan være i een Fraade saa langt Øiet kan •94• række, eller ogsaa hvile i uævnelig Majestæt. Hvorfor vælge det i triviell Almindelighed – ? Dertil kommer, det er ikke godt tegnet; de forsvindende Linier i Bølgegangen inde i Bugten er ikke følte; heller ikke Klitterne er tegnet med saamegen Karateer, som man kunde ønske. Forgrunden indtages af et nedstyrtet og knuust Stykke, der nu danner en Art Forhøining af en sortagtig Farve; det kunde gjøre en herlig Virkning, men savner den kjærlige Haand, der kunde lokke dets Skjønheder frem. – Dreyer er et underligt Menneske; sky og tilbageholden, sine Venner hengiven, men meget empfindtlig og støder hyppig tilbage, næsten uden man kan tænke sig Grunden. Han har vist en ægte Kunstnersjæl og et øvet Øie, men føler sig maaskee vel meget krænket af Kritikken, ihvorvel denne har stundom behandlet ham ilde, Noget en Kunstner bør kunne taale. – Hvad jeg ikke kan tilgive ham er hans Skjødesløshed med Hensyn paa sin egen Person, der drives til en Grad, som jeg finder en Kunstner uværdig, ikke af Tvang men af Uorden. Ogsaa hans Hjem er aldrig hyggeligt eller blot ordentligt, saa jeg har aldrig besøgt Dreyer, uden for at see hans Arbejder; det kunde ikke falde mig ind i hans Stue at sidde og tale med ham, jeg savner virkelig en Plads dertil – dog dette er jo Biting. Et eget Træk som ganske •95• karakteriserer ham, fortalte Skovgaard mig nylig: han havde nemlig spurgt Dreyer, hvorfor han ikke vilde være med ved Thorvaldsens Begravelse, hvortil han svarede: jeg er bange at vi kan ikke bære den svære Kiste. Skovgaard sagde ham, han kunde vel tænke, man vilde ikke tillade det, naar det var saa svært, at man kunde befrygte, den vilde tabes – og det lod som han derved blev beroliget; men han kom ikke med, og da Skovgaard bagefter spurgte ham, hvorfor? svarede han: jeg var bange for at vi kunde ikke bære ham! – Saa underlig upractisk kan han være. Dreyer har tidligere med stor Lyst malet historiske Stykker, men jeg troer det er heldigt, at han har opgivet dette for Landskabet; han havde neppe Kraft dertil, skjøndt flere af disse Forsøg bar Præg af hans zarte, poetiske Gemyt – det var som om han trængte til at udtale mere, end hvad Landskabet er i stand til at sige. Dreyer staaer temmelig ene i Verden, har ikke her mange Venner, maaskee en Følge af hans for store Empfindtlighed; men, saavidt jeg kan mærke er han sin gamle Moder inderlig hengiven og mere end een Yttring har viist mig, at der ogsaa i ham

er et kærligt, blødt Gemyt. –

---

¹ Notatet er en fortsættelse af den foregående dags karakteristik af kammeraten P.C. Skovgaard (1817-1875) og hans kunst.

² Landskabsmaler Heinrich Buntzen (1803-1892).

³ Landskabsmaler Dankvart Dreyer (1816-1852).

91
rationale Faaestillinger. Jy har vanskeligt ved
at betragte dem som Kunst end Studier, de ville
ikke samle sig for mig til hele Malerier; jy samer.
Tatalerkning: Ligeet og findes dem meget tomme
mer. Tillige er der: Tegningerne ikke altid den Finne
hed, jy kunde ønske i sadaner Lagen. Desuden
har han et Portrait of Doctor Krebs, der som alle
Theogaards Portraetter har en kjedelig Opfatning og er
meget uædret Sjælsked, der tot her mindet mig om
Carl von Mandern, om han end imellem bliver
bort nær. - I Theoretisere er han hjemme, sand
og naturligt giver han sine Skoves Kvættens og
jy ved ingen af sine Malere som heri han
maale sig med ham; det studek ude Bæstene, men
han gaar for meget i Detail og bliver smaa. 14. Apr.
Lige fra Theogaards tidligste Arbejde har der været et
Alvor og en Dygtighed i hans og Spor af hans vore
Kjendskab til Naturen; de vare det meget haeste, men
et alvorligt Dis kunde ikke andet end glæde sig ved at
see en sadan Skov ved Vintertid f. Ex, hvor Bækken
er lagt med Sne og Bøge buskene staa med det røde
Løv; hvor nydeligt i alle kan ikke Regnskoven og andre
Smaa fjngle hen med et Par Strøg. Tidligt havde han
at set sig ind i de forskjellige Træers eisdømmelige For-
gøreling og gjenge (om ikke med Bæsternes Dygtig hed,
saa dog med langt mindre fæltig Bæstregelse, saa
Bæstene blev ikke næst til dem at siges: Eger, Bøgen
Birken osv, men kunde glæde sig ved den hele Skov.

92.
Klens Opdragelse paa Landet i en Landby skole
har givet ham saa meget, des: Kunsten maas kornes
ham tilgode, idet han tidligt har maadtaget stærke
verige Indtryk af Landlivet; det er ikke for ham me-
get nyt, han først: en senere Alder saar og glædede
sig ved, men hans hele Tankegang er dansk, fol-
kelig-dansk. Derimod gjør det mig ondt at see, at
han nu er bleet for gammel til at lære meget,
han som saaret Menneskes hoved godt af at lære.
Dog Alt, hvad han kan høre og see oppfatter han lideligt
og gjemmer troeligt, men lære kan han ikke hede
ind, og skriftligt et indtrykke sig om ham meget
ind. Det har været mig at see i de faa Brev,
hij har maadtaget fra ham, den stive, hji kunde
næsten sig Cancellistil, hvori de er affattede,
uden paa nogen Maade at være stille. Her
maas hji ogsaa anfere den Stig han har for at tale,
hvad flere er foranledet; des er han blot maadtagen
de, sidder stille hen, tilsvarende fordybt i egne
Betragtninger, men hji har dog lagt Mærke til, at
ikke meget indgæves ham. Han kan nok tale, og
hij har hørt de ellers Kunstnere sig: at Thorjaards
Ond har altid høgt, men man gjør det sjældent.
Han er saaledes i mine. Gine er af en sigtigote
Kunstner, med et dygt, edelt Jerngt og enom Be-
gistring for alt Fædelandsk. - Derom hji kan fere
sitt i jernnem skal hji mærke engang mere ind fere hji
beskrive hans Arbejder og i det hele ordne Bemærk-
ningerne hede.

Dreyer

93

har langt fra Skovgaard's Alvor og Dygtighed; men man har en egen
Mende; Helst af sine Landskaber, der gjeres ere
mere aabne, med fjern Ud-sigt, hvorimod Skovgaard
gjorne holder sig til Skovsigedernes Ledsomhed.
Dreyer's Pensel er ikke smuk, det ubehagelig bred og
ruben, men fra den anden Side let, og i hans
Farver er det et overordentlig Hartsed.
Dreyer har mest malet Fjere og Jylland og hans
Stykker ere altid fuld af Paais; det er som her
man Kiemperisatorer blinger igjennem, saa yndigt
har man fremstillet Bakker og, Loer og Skove. Kem-
perisen har altid tonet Seiligt; mit i minisikalok Oer,
og j har troet at bemerke den fuld kommen Klarm-
ni mellem dem og Landet, hvor de fædtes, ligesaa
blev som j har fælt Fælle karakteren speile sig i
i vor Natur. Noget lignende har j fælt ved Dreyer's
Arbejder. Men man er saag, har ikke Krefter til
at indtomme sit Skaf, eller, om dette maaskee er unu-
digt, saa dog ikke bringe ind af det, hvad det har.
Saaledes har man i aar et Parth af Jyllands Nest
kjøst fra Udset. Det er frimst i Farver, net valgt,
og en egen Sæltens gæner deriggen mere; men
det har ikke det Angrasante som den Natur efter
Alles Beskrivelser har, og som man selv af dette Billed
kan see den mere have. Det er ikke den Kjød, der har
køstet Klomredes af Kjække Tømand Linet, ikke det
Alas, der kan være i en Fraeds saa langt Det kan

94.
 række, eller ogsaa Meile i uindvovet Majestet.
 plover sig selv i trivial Almindelighed -
 det vil komme, det er ikke godt tegnet; de for-
 svindende Linier; Bølgegangene inde i Bø-
 ten er ikke faldte; heller ikke Klitterne er tegnet med
 saameget Karakter, som man kunde ønske.
 Forgrunden indtages af et nedstyrtet og krumt
 Stykke, der sin Længde en Del Forhøjning af en
 sort agtig Fæve; det kunde gjøre en heulig Visk-
 ning, men saar den den kjærlige Maaned, der kun-
 de lette det Skjønstedes frem. - Drejeren er et
 underligt Menneske; skj og til beholderen, sine
 Venner berøber, men meget empfindelig og
 stoder hyppig tilbage, næsten inden man kan tænke
 sig Grundet. Han har vist en ægte Kunstnersjel
 og et ædt Bæ, men falder sig maaskee vel meget
 pænt af Kritikken, hvorvel Lærere har stæn-
 som behandlet ham ilde, Nægt en Kunstner
 for Lærere. - Hvad j ikke har til givet
 ham er hans Skjødelsighed med Klens øje paa
 sin egen Person, der drives til en Grad, som j
 finder en Kunstner uværdig, ikke af Trang men
 af Nøden. Ogsaa hans Klæder er aldrig stygge
 eller blot ordentligt, saa j her aldrig besigt
 Drejeren, inden for at see hans Arbejde; det kunde
 ikke falde mig ind i hans Strø at sidde og tale
 med ham, j savner virkelig en Plads dertil-
 nej det er jo Biting. Et eget Træk som ganske

95
Karakteriserer ham, fortæller Skoggaard mig nemlig:
han havde nemlig springt Drejers, hvorfor han ikke
ville være mid ved Thorsvaldsens Begravelse, hvilket
han svarede: Ij er bange i hans ikke bare den sø-
re Kiste. Skoggaard sagde ham, han kunde vel tænke,
man vilde ikke tillade det, naar det var saa svært,
at man kunde befrygte, det vilde stæbe - og det lod
som han derved blev beroliget; men han kom ikke
med, og da Skoggaard herefter springte haw, hvorfor?
svarede han: Ij var bange for at i kunde ikke
have haw. - Saa underlig upraktisk han haw være.
Drejers har tidligere med stor Lygt malet historisk
Stykker, men Ij troer det er heldigt, at han har
appriet Dette for Landskabet; han havde neppe
Kraft dertil, skjøndt flere af disse Forsig har
Bog af hans gode, praktiske Jernst - det var som
om han trengte til at indtale mere, end hvad
Landskabet er istand til at sige. Drejers stæbe
temmelig ene i Norden, har ikke her mange Nuvær,
naestee en Folge af hans for store Empfindelighed,
men, saavidt Ij kan merke er han sin gamle Moder
inderlig hengiven og mere end een Offring har
viist mig, at der ogsaa i ham er et kjærligt,
blødt Jernst. -
28 April 44
I Lørdag 1 de viste Ij med min kjære Moder til Frederiks Værk for
at besøge Jæren, her min gamle Fader hule. N: blev der Lørdag
aften, og viste den Mand og Mergen hertil. -